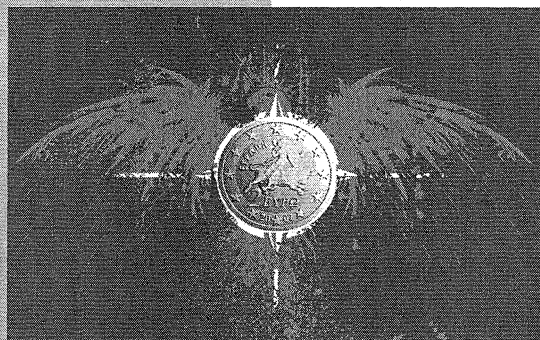

การตัดสินใจเปิดสมรภูมิรบในอิรักกลับส่งผลกระทบโดยตรงต่อ
สายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกระหว่างสหรัฐฯ และยุโรปอย่างหลีกเลี่ยง
มิได้ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ก็ยังคงเป็นชาติที่มีบทบาทนำและใช้ประโยชน์
จากการดำรงอยู่ของ NATO ในฐานะเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย
ต่างประเทศ ภายใต้บริบทและระเบียบระหว่างประเทศของการทำ
สงครามต่อต้านการก่อการร้าย

ABSTRACT

Under the Eagle's Shadow: NATO and the Dynamics of Transatlantic Relations after the 9/11 Incident

Thapiporn Suporn

North Atlantic Treaty Organization or NATO has been laid under the sphere of the US influence since the cold war. The establishment of NATO was, of course, based on the collective defense supported by the US in order to maintain the security of the North Atlantic area as well as counter the military power of the USSR. After the cold war thaw, Raison d'être of NATO became a big question mark. Still NATO has been recognized by the US policy makers as a potential international organization which embarked on an enormous transformation process in international arena. In addition, the existence of NATO in a way benefits the American attempts in preserving her hegemonic role. Without doubt, the September 11 attacks have significantly changed the US foreign policy and NATO –a military alliance of the US – was inevitably to join the US grand strategy: The War on Terrorism. The NATO's mission in Afghanistan and Iraq were not based on military operation; nevertheless, peacekeeping and post-war reconstruction. Even a new theatre of war in Iraq has brought negative impacts upon the transatlantic relations in many ways, yet remains the US influence in NATO.

เทพียุโรปาได้เงาพญาอินทรี:
นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

ทภิพร สุพร*

บทนำ

*“[NATO is] the greatest defensive alliance the world ever known”*¹
– Paul- Henri Spaak²

องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization) หรือ NATO เป็นระบบพันธมิตรทางทหารที่ถูกสถาปนาขึ้นโดยการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯ เพื่อค้ำประกันความมั่นคงปลอดภัยในเขตยุโรปตะวันตกและแอตแลนติกเหนือจากการคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์³ การก่อตัวของ NATO วางอยู่บนพื้นฐานของการถ่วงดุลเพื่อตอบโต้ภัยคุกคาม (Balance against Threats)⁴ ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่าภัยคุกคามของ NATO ณ ห้วงยามแห่งสงครามเย็นคือ ภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม เมื่อภัยคุกคามดังกล่าว

* ศศ.บ.รัฐศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ David Scott Yost, *NATO transformed: The alliance's new roles in international security* (Washington, D.C: United States Institute of Peace Press, 1998)

² นายกรัฐมนตรีราชอาณาจักรเบลเยียม (1938-1939, 1946, 1947-1949) และเลขาธิการองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือคนที่ 2 (1957-1961)

³ Julian Lindley-French, *The North Atlantic Treaty Organization: the enduring alliance* (London: Routledge, 2007), p. xi

⁴ Stephen M. Walt, *Origins of Alliances* (Ithaca: Cornell University Press, 1987), p. 5.

สิ้นสุดลงพร้อมกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในต้นทศวรรษที่ 1990 เหตุผลของการดำรงอยู่ (Raison d'être) ของ NATO จึงกลายเป็นคำถามสำคัญ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อภัยคอมมิวนิสต์สิ้นสุดลง หน้าที่และภารกิจของ NATO ในยุคหลังสงครามเย็นคืออะไร

การสูญสลายของภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) ส่งผลให้ NATO พยายามรักษาสถานะของระบบพันธมิตรอันคงทน (Endure Alliance)⁵ ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพและทบทวนบทบาทหน้าที่และภารกิจเพื่อสอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ดังพิจารณาได้จากความพยายามของ NATO ในการผลักดันภารกิจด้านการรักษาสันติภาพและจัดการกับวิกฤตการณ์ (Peacekeeping and Crisis Management Tasks) ควบคู่กันไปกับการสร้างหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ (Partnership for Peace – PfP) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสงครามบอสเนียและตลอดจนกลุ่มประเทศในอดีตุโกสลาเวียเดิม⁶

อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของ NATO คือเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน 2001 หรือเหตุการณ์ 9/11 โดยภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว การตั้งคำถามถึงพันธกรณีตามมาตรา 5⁷ ของการเป็นสมาชิก NATO กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นพิจารณา กล่าวคือ สมาชิก NATO จะให้การช่วยเหลือสหรัฐฯ จากการถูกโจมตีมากน้อยเพียงใด หากพิจารณาจากโครงสร้างอำนาจของ NATO ในยุคสงครามเย็น พันธกรณีที่ระบุตามมาตรา 5 มิได้มุ่งหมายที่จะให้รัฐสมาชิกใน NATO ให้การช่วยเหลือสหรัฐฯ หากแต่เป็นไปในลักษณะตรงข้าม มีพิกัด

⁵ Lawrence S. Kaplan, *NATO Divided, NATO United: The Evolution of an Alliance* (Connecticut: Praeger, 2004)

⁶ ขจิต จิตตเสวี, *องค์การระหว่างประเทศ* (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552), หน้า 303.

⁷ สาระสำคัญของมาตรา 5 คือ การโจมตีประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งเท่ากับเป็นการโจมตีประเทศสมาชิกทั้งหมด และถือเป็นความจำเป็นประเทศสมาชิกจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ถูกโจมตี โปรดดู Brian J. Collins, *NATO A Guide to the Issues* (California: Praeger, 2011), p. 105.

เทพียุโรปได้พาพญาอินทรี: นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

พิจารณาถึงขีดความสามารถทางทหารในเชิงเปรียบเทียบระหว่างสหรัฐฯและ NATO ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าสหรัฐฯมีศักยภาพทางทหารเหนือ NATO อย่างเห็นได้ชัด⁸ แต่ NATO ก็ถือเป็นองค์การที่สำคัญยิ่งต่อยุทธศาสตร์การทำให้สงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terrorism) ของสหรัฐฯ⁹ ตลอดจนเป็นหนึ่งในช่องทางที่สหรัฐฯจะรักษาไว้ซึ่งสถานะของความเป็นเจ้าในระบบระหว่างประเทศที่จะพิจารณาต่อไป

บทความนี้ต้องการศึกษา บทบาทและอิทธิพลของสหรัฐฯต่อ NATO ในยุคหลังเหตุการณ์ 9/11 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ระเบียบโลกชุดใหม่ถูกสถาปนาขึ้นภายใต้ยุทธศาสตร์การทำให้สงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยขอบเขตของบทความจะครอบคลุมตั้งแต่การสถาปนา NATO จนถึงบทบาทของ NATO ในสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยโครงสร้างของบทความนี้ถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วนสำคัญได้แก่ 1.) พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และบทบาทของสหรัฐฯใน NATO 2.) สหรัฐฯและการครองอำนาจใน 3.) บทบาทของ NATO ในภูมิภาคตะวันออกกลาง 4.) สงครามต่อต้านการก่อการร้ายและผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติก

⁸ Phillip H. Gordon, 'NATO and the War on Terrorism a Changing Alliance', *The Brookings Review*, Vol. 20, No. 3 (Summer, 2002), pp. 36-38.

⁹ S. Victor Papacosma, Sean Kay, and Mark R. Rubin, *NATO After Fifty Years* (Wilmington, DE: Scholarly Resources, 2001)

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และบทบาทของสหรัฐฯ ใน NATO

“[NATO’s Fundamental] was to keep the Americans in, the Russian out, and German down”¹⁰ – Lord Ismay¹¹

Len Scott นักประวัติศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย Aberystwyth ชี้ว่าการผกผันขึ้นสู่อำนาจของสหรัฐฯ หลังปี 1945 เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่กระทบต่อโครงสร้างทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างแท้จริง¹² โดยภายหลังจากการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 สถาปัตยกรรมและโครงสร้างอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มหาอำนาจเดิมในยุโรปอาทิ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และจักรวรรดิออตโตมัน ต่างได้รับความเสียหายจากผลพวงแห่งสงครามและสูญเสียสถานะเดิมในการควบคุมเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศให้กับมหาอำนาจใหม่อย่างสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต

การขับเคี่ยวแข่งขันกันทางอุดมการณ์ระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้กำหนดนโยบายของทั้งสองประเทศ ดังพิจารณาได้จากข้อความข้างต้นของ Lord Ismay (1887-1965) ซึ่งสะท้อนเจตนาารมณ์ของการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือในช่วงแรกได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ NATO ถูกสถาปนาขึ้นโดยต้องการให้สหรัฐฯ มีบทบาทนำ ในขณะที่เดียวกัน NATO ก็ต้องการที่จะลดทอนบทบาทของสหภาพโซเวียตและพยายามมิให้เยอรมนีกลับขึ้นมามีบทบาททางการเมืองในทวีปยุโรปได้อีกครั้ง

¹⁰ David Scott Yost, *NATO transformed: The alliance’s new roles in international security* (Washington, D.C: United States Institute of Peace Press, 1998), p. x.

¹¹ เลขาธิการองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือคนแรก (1952–1957)

¹² Len Scott, ‘International history 1900-90’, in *John Baylis, Steve Smith, and Patricia Owens, eds., The Globalization of World Politics*, 5th Edition (Oxford: Oxford University Press, 2011), p. 56.

เทพียุโรปได้เงาพญานาค: นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

บทบาทของสหรัฐฯในห้วงยามที่ชาติในยุโรปต่างบอบช้ำจากสงคราม ปรากฏให้เห็นทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและความมั่นคง ดังพิจารณาได้จากการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจผ่านแผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ตลอดจนการผลักดันนโยบายปิดล้อมการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ (Containment Policy) ในสมัยประธานาธิบดี Truman โดยนโยบายทั้งสองประการถูกนำไปปฏิบัติอย่างแข็งขันภายหลังจากความพยายามเผยแพร่อุดมการณ์และขยายเขตอิทธิพลของสหภาพโซเวียตในกรีซและตุรกีช่วงปี 1947 และวิกฤตการณ์ปิดล้อม Berlin ในปี 1949¹³ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าพฤติกรรมของสหภาพโซเวียตมีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างบรรยากาศของสงครามเย็นอันตึงเครียด ตลอดจนส่งผลให้สหรัฐฯตระหนักว่าสหภาพโซเวียตนั้นเป็นภัยคุกคามหลักต่อความมั่นคงของสหรัฐฯและยุโรปอย่างแท้จริง โดยแนวทางหนึ่งที่จะสร้างหลักประกันให้แก่ยุโรปคือการสถาปนาองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือเพื่อค้ำประกันความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ยุโรป¹⁴

อย่างไรก็ตาม 6 ปีให้หลังของการก่อตัวของ NATO สหภาพโซเวียตก็สถาปนาสนธิสัญญาออร์ซอ (Warsaw Pact) เพื่อค้ำประกันความมั่นคงปลอดภัยให้แก่รัฐบริวารของโซเวียตในยุโรปตะวันออก โดยนัยหนึ่งของการก่อตั้งสนธิสัญญาออร์ซอคือการคานอำนาจและการก่อกำเนิดของ NATO โดยสนธิสัญญาออร์ซอเองก็มีลักษณะของระบบความมั่นคงร่วมซึ่งมีหลักการสำคัญเช่นเดียวกับ มาตรา 5 ขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ กล่าวคือ หากสมาชิกรัฐใดถูกโจมตี สมาชิกทั้งหมดภายในระบบพันธมิตรจะพิจารณาการ

¹³ สหรัฐฯ แคนาดาและกลุ่มประเทศในยุโรปอันได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก เดนมาร์ก ไอซ์แลนด์ อิตาลี นอร์เวย์และโปรตุเกส ลงนามในสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือเมื่อวันที่ 4 เมษายน 1949 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของ องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนืออย่างเป็นทางการ โดยปัจจุบัน NATO มีสมาชิก 28 ประเทศ โปรตุเกส ขจิต จิตตเสวี, องค์การระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2552), หน้า 300.

¹⁴ Brian J. Collins, NATO : a guide to the issues, (Santa Barbara, Calif. : Praeger, 2011)

กระทำได้กล่าวในฐานะการโจมตีรัฐสมาชิกทั้งหมด โดยรัฐทั้งหลายมีพันธกรณีที่จำเป็นต้องอย่างยิ่งยวดในการให้ความช่วยเหลือรัฐที่ถูกโจมตี¹⁵ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่า NATO ถูกก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานของการดำรงอยู่ของภัยคุกคามร่วมกัน (Common Threat) ซึ่งในยุคสงครามเย็นเป็นที่แน่ชัดว่าภัยคุกคามร่วมกันของสมาชิก NATO คือภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อภัยคุกคามดังกล่าวสิ้นสุดลงพร้อมกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในต้นทศวรรษที่ 1990 เหตุผลของการดำรงอยู่ของ NATO จึงกลายเป็นคำถามสำคัญกล่าวคือเมื่อภัยคอมมิวนิสต์สิ้นสุดลง หน้าที่และภารกิจของ NATO ในยุคหลังสงครามเย็นคืออะไร และเพราะเหตุใดมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ จึงยังให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ NATO ต่อไป

สหรัฐฯ และการครองอำนาจนำใน NATO

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจในระบบระหว่างประเทศจากระบบสองขั้วอำนาจ (Bipolarity) ไปสู่ระบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ซึ่งฉายภาพชัยชนะของระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยม (Capitalist Democracy) ภายใต้การนำของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม Kenneth N. Waltz กลับชี้ว่า สถานะที่การเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวของสหรัฐฯ จะปรากฏในช่วงระยะเวลาอันสั้น¹⁶ ก่อนที่จะแปรเปลี่ยนไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolarity) ในท้ายที่สุด¹⁷

¹⁵ "NATO Ally is the victim of an armed attack, each and every other member of the Alliance will consider this act of violence as an armed attack against all members and will take the actions it deems necessary to assist the Ally attacked." โปรดดูเพิ่มเติมใน NATO. What is Article 5?, [Online]. Available: <http://www.nato.int/terrorism/five.htm>

¹⁶ Kenneth Waltz, 'Structural Realism after the Cold War', *International Security*, Vol. 25 (1) (Summer 2005)

¹⁷ Kenneth Waltz, 'The Emerging Structure of International Politics', *International Security*, Vol.18 (2) (Fall 1993).

คำถามสำคัญประการหนึ่งคือ สหรัฐฯจะอย่างไรเพื่อรักษาสถานะของการเป็นเจ้า (Hegemony) หรือการเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวในระบบระหว่างประเทศได้นานที่สุดได้อย่างไร Joseph S. Nye ชี้ว่าหากพิจารณาจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศและปัจจัยภายในการเมืองในสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 หนทางที่สหรัฐฯพึงกระทำคือการสร้างความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ ผ่านกรอบความร่วมมือในระดับพหุภาคี (Multilateral)¹⁸ โดยแม้สหรัฐฯภายใต้ลัทธิบุช (Bush Doctrine) จะเน้นย้ำถึงหลักการชิงโจมตีก่อน (Preemptive Strike) แต่ก็ปฏิเสธมิได้ว่าหลักหมุดของสงครามต่อต้านการก่อการร้ายซึ่งเริ่มต้นในดินแดนอัฟกานิสถาน สหรัฐฯได้รับเสียงสนับสนุนจากจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ประเทศสมาชิกในกลุ่มสหภาพยุโรป ตลอดจนชาติพันธมิตรของสหรัฐฯในการเข้าสู่อัฟกานิสถานได้อย่างชอบธรรมซึ่งตรงกันข้ามกับการเปิดสมรภูมิรบในอิรักดังจะพิจารณาต่อไป

แม้จะมีความพยายามในการอธิบายการสถาปนาระบบพันธมิตรทางการเมืองการทหารอย่างเป็นระบบ ดังพิจารณาได้จากข้อเสนอของ Stephen M. Walt¹⁹ และ Glenn H. Snyder²⁰ แต่การตอบคำถามสำคัญของบทความนี้ที่ว่า

¹⁸ Joseph S. Nye Jr., *The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone* (Oxford : Oxford University Press, 2002)

¹⁹ Walt ชี้ว่า การสถาปนาระบบพันธมิตรมีรากฐานสำคัญจากความพยายามที่จะถ่วงดุลเพื่อตอบโต้ภัยคุกคาม (Balance against Threats) โดยระดับของภัยคุกคามนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Proximity) ศักยภาพของการรุกราน (Offensive Capabilities) และการรับรู้ซึ่งเจตนา (Perceived Intentions) โปรดดู Stephen M. Walt, *Origins of Alliances* (Ithaca: Cornell University Press, 1987), p. 5.

²⁰ Snyder ให้กรอบอธิบายเกี่ยวกับการสถาปนาระบบพันธมิตรทางการเมืองการทหาร โดยชี้ว่า รัฐจะสร้างหรือร่วมในระบบพันธมิตรทางการเมืองการทหาร หากได้รู้ผลประโยชน์จากระบบดังกล่าว มากกว่าต้นทุนที่รัฐจำต้องแบกรับ โดยผลประโยชน์ที่รัฐพึงจะได้รับจากการเป็นพันธมิตรคือ การได้รับการค้ำประกันทางความมั่นคงจากรัฐสมาชิกอื่นๆ อันถือเป็นข้อผูกมัด (Commitment) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้การสถาปนาระบบพันธมิตรทางการเมืองการทหาร โปรดดู Glenn H. Snyder, *Alliance Politics* (Ithaca: Cornell University Press, 1997), p. 43.

เพราะเหตุใด NATO สหรัฐยังให้ความสำคัญกับ NATO ในยุคหลังสงครามเย็น กรอบแนวคิดหนึ่งซึ่งมีพลังในการตอบคำถามและอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว ได้ คือ มโนทัศน์เรื่องการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของ Antonio Gramsci ซึ่งถูกใช้เพื่อสร้างความยินยอมพร้อมใจให้เกิดขึ้นทั้งในระดับรัฐและระดับระหว่างประเทศ²¹

แนวคิดนีโอกรัมเซียน (Neo- Gramscianism) เป็นแนวคิดซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดเรื่องการครองอำนาจนำจากงานเขียนเรื่อง The Prison Notebooks ของ Antonio Gramsci (1891-1937) นักมาร์กซิสต์ชาวอิตาลีซึ่งชี้ให้เห็นความบกพร่องของฝ่ายซ้ายและชนชั้นกรรมาชีพในอิตาลีซึ่งมีสามารถปฏิบัติโค่นล้มชนชั้นนายทุน (Bourgeois) ได้ดังความสำเร็จของการปฏิวัติรัสเซียในปี ค.ศ.1917 โดย Gramsci เชื่อว่าชนชั้นนายทุนในอิตาลีสามารถสร้างความรู้สึกร่วม (Common Sense) และครอบงำความรู้สึกนึกคิดของชนชั้นใต้ปกครอง (Sub-ordinate class) ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด โดยความสำเร็จดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นผ่านการใช้กำลังบังคับ (Coercion) หากแต่ผ่านกระบวนการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Consent)²²

แม้จะเป็นที่ประจักษ์ว่า สาระสำคัญของมโนทัศน์เรื่องการครองอำนาจนำในทัศนะของ Gramsci คือการสร้างส่วนผสมระหว่างการสร้างความยินยอมพร้อมใจควบคู่กันไปกับการใช้กำลังบังคับ²³ อย่างไรก็ตาม ประการสำคัญในงานของ Gramsci คือการเน้นย้ำเรื่องการสร้างความยินยอมพร้อมใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน โดยที่ประชาชนไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการบังคับ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ

²¹ Antonio Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks*. ed. and trans. Hoare, Q and Nowell Smith, G. (London: Lawrence and Wishart, 1971), p. 350.

²² โปรดดู Chris Brown and Kirsten Ainley, *Understanding International Relations* (New York: Palgrave Macmillan, 2005), p. 89. และ Theodore H. Cohn, *Global Political Economy* (New York: Pearson Education, 2008), pp. 107-109.

²³ Robert Cox, 'Gramsci, Hegemony and International Relations: An Essay in Method', *Millennium* Vol.12 (2), 1983, p.52

กระบวนการในสร้างความยินยอมพร้อมใจโดยธรรมชาติ (Spontaneously Consensus) โดยปราศจากซึ่งการใช้กำลังบังคับนั่นเอง²⁴

การประยุกต์ใช้แนวคิดของ Gramsci เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นความพยายามของนักคิดสำนักนีโอกรัมเซียน อาทิ Robert Cox, Stephen Gill, William Robinson, Adam David Morton และ Andreas Bieler ซึ่งเล็งเห็นคุณประโยชน์ของความคิดของ Gramsci โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่องการครองอำนาจนำที่สามารถอธิบายโครงสร้างทางอำนาจในระดับระหว่างประเทศ ตลอดจนรูปแบบของระบบโลกใหม่ภายใต้รัฐมหาอำนาจซึ่งประสบความสำเร็จในการครองอำนาจนำในระดับโลก

แนวคิดนีโอกรัมเซียนชี้ว่าการพิจารณาการครองอำนาจนำไม่ควรยึดติดอยู่กับการพิจารณาเฉพาะระดับรัฐชาติ หากแต่จำต้องวิเคราะห์การครองอำนาจนำในระดับสังคมการเมืองระหว่างประเทศซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านกลุ่มทางสังคม ตลอดจนสถาบันและองค์การระหว่างประเทศ²⁵ กล่าวอีกนัยหนึ่งแนวคิดนีโอกรัมเซียนต้องการก้าวข้ามข้อจำกัดเรื่องการครองอำนาจนำซึ่งยังยึดติดอยู่กับการพิจารณารัฐชาติเป็นศูนย์กลาง (Nation-State Centristism) โดยเสนอว่าควรพัฒนาแนวคิดของ Gramsci เพื่ออธิบายพลังทางสังคมซึ่งมีลักษณะข้ามชาติ (Transnational) มากยิ่งขึ้นด้วยเหตุเพราะรัฐมหาอำนาจซึ่งประสบความสำเร็จในการครองอำนาจนำในระดับประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มักขยายอิทธิพลต่อไปในระดับระหว่างประเทศผ่านการสถาปนากฎเกณฑ์และ

²⁴ วัชรพล พุทธิรักษา. 'นีโอกรัมเซียน (Neo-Gramscianism): ข้อควรพิจารณาในฐานะทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ'. วิชาษา.ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 (16 ธ.ค.2552-31 ม.ค.2553) หน้า 71-79

²⁵ William I Robinson, 'Gramsci and Globalisation: From Nation- State to Transnational Hegemony', In Andreas Bieler and Adam David Morton, (eds.) *Images of Gramsci: Connections and contentions in political theory and international relations* (New York: Routledge, 2006), p. 167.

ระเบียบแบบแผนระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนของรัฐนั้นๆ²⁶ โดยช่องทางสำคัญที่สามารถสร้างกระบวนการยินยอมพร้อมใจ²⁷ ให้เกิดขึ้นได้อย่างประสบความสำเร็จคือการกระทำผ่านองค์การระหว่างประเทศ²⁸

บทบาทของ NATO ในภูมิภาคตะวันออกกลาง

*“If an alliance of the world’s greatest democracies cannot summon the will to get the job done in a mission that we agree is morally just and vital to our security, then our citizens may begin to question both the worth of the mission and the utility of the 60-year old trans-Atlantic security project itself.”*²⁹
– Robert Gates ³⁰

ภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 สหรัฐฯ ต้องการสร้างเครือข่ายพันธมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนตะวันออกกลางเพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังเล็งเห็นว่า นอกเหนือจากกรอบความร่วมมือขององค์การสหประชาชาติ NATO ถือเป็นหนึ่งในช่องทางในซึ่งมีศักยภาพที่จะผลักดันยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จ

²⁶ Adam David Morton, ‘Social forces in the struggle over hegemony: neo-gramscian perspectives in international political economy’, *Rethinking Marxism*, Vol. 15, No. 2 (2003), p. 160.

²⁷ William I Robinson, ‘Gramsci and Globalisation: From Nation- State to Transnational Hegemony’, p. 16.

²⁸ วุฒิพล พุทธิรักษา. ‘นีโอกรัมเซียน (Neo-Gramscianism): ข้อควรพิจารณาในฐานะทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ’. วิชาษา.ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 (16 ธ.ค.2552-31 ม.ค.2553) หน้า 71-79

²⁹ Andrew R. Hoehn, Sarah Harting, *Risking NATO Testing the Limits of the Alliance in Afghanistan* (Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2010), p. 41.

³⁰ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ (2006-2011)

อาจพิจารณาได้ว่า การเข้าสู่สงครามอัฟกานิสถานถือเป็นความท้าทายและบททดสอบที่สำคัญยิ่งของ NATO โดยการปรากฏตัวของกองกำลัง NATO ในอัฟกานิสถานในปี 2003 สะท้อนว่า NATO ได้ก้าวข้ามขอบข้อจำกัดของการเป็นองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่มีหน้าที่ค้ำประกันความมั่นคงปลอดภัยในเขตยุโรปตะวันตกและแอตแลนติกเหนือสู่การปฏิบัติการกิจในดินแดนตะวันออกกลาง นอกจากนี้อาจพิจารณาได้ว่า การตัดสินใจเข้าสู่สงครามอัฟกานิสถาน ถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ NATO ออกปฏิบัติการกิจนอกเขตยุโรปตะวันตกและแอตแลนติกเหนือ โดยภารกิจดังกล่าวยังเป็นภารกิจที่มีได้เกี่ยวข้องโดยตรงต่อความมั่นคงของสมาชิก NATO³¹ แต่ด้วยแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐฯ ซึ่งต้องการให้ NATO ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการทหารที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐฯ นับตั้งแต่ยุคสงครามให้การช่วยเหลือสหรัฐฯ ในยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายอย่างเต็มที่จึงทำให้ NATO ต้องให้ความช่วยเหลือสหรัฐฯ ในปฏิบัติการครั้งนี้ผ่านกรอบความร่วมมือของกองกำลังให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (International Security Assistance Force – ISAF) โดยภารกิจของ NATO ปรากฏให้เห็นในรูปแบบของการบูรณะฟื้นฟูและการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งปลูกสร้างสำคัญภายในอัฟกานิสถาน³² ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่า การตัดสินใจเข้าสู่สมรภูมิรบในอัฟกานิสถานทำให้ NATO กลายเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทในกิจการความมั่นคงระหว่างประเทศอย่างแท้จริง³³

³¹ Andrew R. Hoehn, Sarah Harting, *Risking NATO Testing the Limits of the Alliance in Afghanistan*, p. iii.

³² M.J. Williams, *The good war : NATO and the liberal conscience in Afghanistan* (New York : Palgrave Macmillan, 2011)

³³ Julian Lindley-French, *The North Atlantic Treaty Organization: the enduring alliance*, p. 9.

อย่างไรก็ดี ข้อถกเถียงหลักเกี่ยวกับมาตรา 5 ซึ่งระบุถึงพันธกรณีซึ่งรัฐสมาชิกใน NATO จำต้องปฏิบัติต่อรัฐอื่นนั้นยังคงเป็นคำถามสำคัญ³⁴ กล่าวคือ NATO จำต้องให้การช่วยเหลือรัฐจากการถูกโจมตีในครั้งนี้นักน้อยเพียงใด โดย หากพิจารณาจากโครงสร้างอำนาจของ NATO ในยุคสงครามเย็น พันธกรณีที่จะตามมาตรา 5 มิได้มุ่งหมายที่จะให้รัฐสมาชิกใน NATO ให้การช่วยเหลือรัฐ หากแต่เป็นไปในลักษณะตรงข้าม มิพักต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถทางทหารในเชิงเปรียบเทียบระหว่างรัฐ และ NATO ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่ารัฐมีศักยภาพทางทหารเหนือ NATO อย่างเห็นได้ชัด³⁵ แต่ยุทธศาสตร์การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในทัศนะของรัฐมิใช่ยุทธศาสตร์ที่จะสามารถผลักดันให้ประสบความสำเร็จได้แต่เพียงชาติเดียว หากแต่จำเป็นต้องอาศัยการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในระดับโลก ประกอบกับการเปิดสมรภูมิรบในอัฟกานิสถานยังตามมาซึ่งคำถามที่ว่า สงครามในอัฟกานิสถานนั้นเป็นสงครามที่มีความชอบธรรม (Just War) มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้หากประยุกต์แนวคิดเรื่องการสร้างความยินยอมพร้อมใจผ่านเวทีระหว่างประเทศอาจพิจารณาได้ว่าในกรณีสงครามในอัฟกานิสถาน รัฐสามารถสร้างความเห็นพ้องต้องกันให้เกิดขึ้นในประชาคมระหว่างประเทศว่าภัยก่อการร้ายเป็นภัยคุกคามทางความมั่นคงซึ่งส่งผลกระทบต่อรัฐสมาชิกทุกรัฐในระบบระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ และหนทางหนึ่งซึ่งจะดำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบและความมั่นคงของโลกคือการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับรัฐ

โดยเมื่อพิจารณาบทบาทของ NATO ในช่วงแรกของยุทธศาสตร์การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย นอกเหนือจากข้อถกเถียงเกี่ยวกับพันธกรณีตามมาตรา 5 ประเด็นที่สมาชิกของ NATO ให้ความสำคัญคือเรื่องงบประมาณทางการทหาร โดยนับตั้งแต่การเข้าสู่สงครามอัฟกานิสถานปัญหาหลักที่กองกำลัง NATO ต้องเผชิญมิใช่ปัญหาจากการก่อการร้ายหรือการถูกลอบโจมตี หากแต่

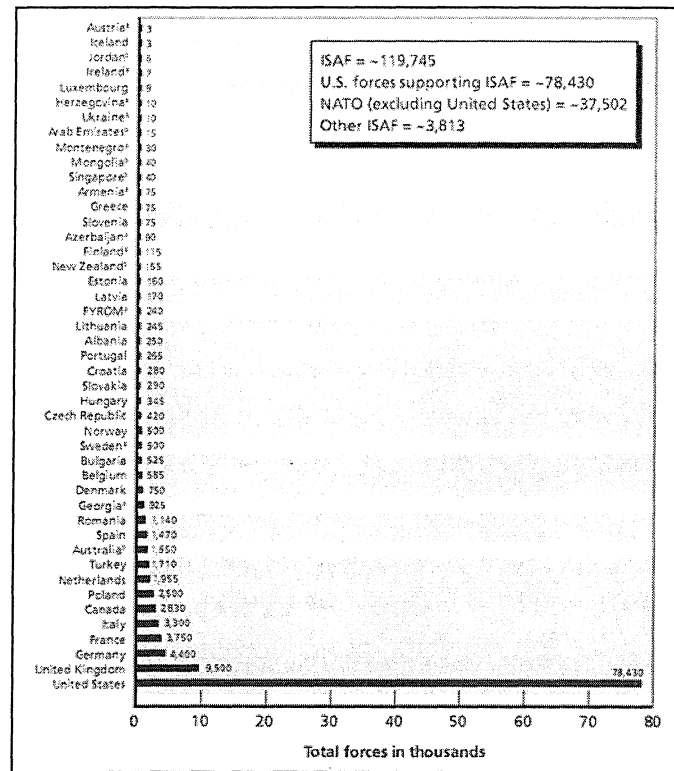
³⁴ Ibid., p. 9.

³⁵ Phillip H. Gordon, 'NATO and the War on Terrorism a Changing Alliance', *The Brookings Review*, Vol. 20, No. 3 (Summer, 2002), pp. 36-38.

เทพียุโรปาได้เงาพญานินทร์: นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

เป็นปัญหาการขาดแคลนอาวุธยุทโธปกรณ์และกองกำลังทหาร³⁶ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดการด้านงบประมาณทางการทหารภายใน NATO ซึ่งรัฐสมาชิกใน NATO ต่างพิจารณาว่าเป็นต้นทุนที่ตนไม่สมควรแบกรับ โดยทางออกของการขาดแคลนงบประมาณทางการทหารของ NATO ได้รับการแก้ไขโดยการให้การสนับสนุนของสหรัฐฯ ต่อกองกำลังให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยงบประมาณซึ่งสหรัฐฯให้การสนับสนุนนั้นมีมากถึงร้อยละ 65 ของงบประมาณทางการทหารของปฏิบัติการในอัฟกานิสถานของ NATO (โปรดดูตารางที่ 1)

³⁶ Andrew R. Hoehn, Sarah Harting, Risking NATO Testing the Limits of the Alliance in Afghanistan, p. 42.

ตารางที่ 1: งบประมาณทางทหารซึ่งสหรัฐฯ ให้แก่ NATO ในสงครามอัฟกานิสถาน³⁷

แม้สหรัฐฯสามารถเปลี่ยนแปลงระบอบ Taliban ในอัฟกานิสถานซึ่งสหรัฐฯเชื่อมั่นว่ามีความเชื่อมโยงกับกลุ่ม Al- Qaeda และ Osama bin Laden ได้เป็นผลสำเร็จ แต่การขยายสมรภูมิรบเข้าสู่อิรัก โดยปฏิเสธเสียงทัดทานจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council) ตลอดจนกระแสต่อต้านจากประเทศในสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฝรั่งเศสและเยอรมนี ซึ่งถือเป็นชาติสมาชิกที่สำคัญของ NATO โดยสหรัฐฯยัง

³⁷ Andrew R. Hoehn, Sarah Harting, Risking NATO Testing the Limits of the Alliance in Afghanistan, p. 45.

แสดงความเชื่อมั่นว่า อิรักภายใต้ Saddam Hussein เป็นประเทศที่ครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction – WMD) และมีความมุ่งหมายที่จะใช้อาวุธดังกล่าวเพื่อคุกคามสันติภาพโลก อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะสร้างความยินยอมพร้อมใจหรือการเข้าสู่สมรภูมิรบในอิรักอย่างชอบธรรมของสหรัฐากลับต้องเผชิญกับกระแสต่อต้านจากประชาคมโลก ทั้งนี้เพราะสหรัฐได้หันหลังให้กับระเบียบแบบแผนระหว่างประเทศ ตลอดจนความร่วมมือในการอพยพพลากีซึ่งเป็นช่องทางสำคัญที่จะสร้างความยินยอมพร้อมใจให้เกิดขึ้นได้ในสังคมการเมืองระหว่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นการเข้าตัดสินใจเข้าสู่สงครามตามแนวทางเอกภาคินิยมกลับส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาพลักษณ์ของสหรัฐในเวทีการเมืองประเทศอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

สงครามต่อต้านการก่อการร้ายและผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติก

นอกเหนือจากการยอมรับคุณค่าและวัฒนธรรมร่วมกันบางประการ สหรัฐฯ และยุโรปยังมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองและความมั่นคงร่วมกันอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงยามแห่งสงครามเย็นที่ภัยคอมมิวนิสต์ถือเป็นภัยคุกคามร่วมกัน (Common Threat) ของทั้งยุโรปและสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลให้ต่อการวางรากฐานความสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติก (Transatlantic Relations) ให้มีความแน่นแฟ้นจวบจนปัจจุบัน แม้จะเป็นที่ประจักษ์ว่าเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง ประเด็นทางเศรษฐกิจจะทวีความสำคัญเทียบเท่าประเด็นด้านความมั่นคง โดยแม้จะปรากฏให้เห็นถึงการการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐฯ และยุโรปมากยิ่งขึ้น แต่การแข่งขันดังกล่าวก็มิได้บั่นทอนสายสัมพันธ์ในมิติทางความมั่นคงของทั้งสองภูมิภาค ในทางกลับกันเมื่อเกิดเหตุการณ์ 9/11 NATO ในฐานะระบบพันธมิตรทางการทหารระหว่างยุโรปและอเมริกาเหนือก็พร้อมก้าวข้ามขอบเขตอำนาจทางภูมิศาสตร์เดิม ตลอดจนปรับเปลี่ยนภารกิจให้เข้ากับสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปโดยตัดสินใจเข้าร่วมในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในอัฟกานิสถานและอิรัก

แม้สหรัฐฯสามารถสร้างความยินยอมพร้อมให้กับกลุ่มประเทศสมาชิก NATO ร่วมมือกับสหรัฐฯในสงครามอัฟกานิสถานได้เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม เมื่อสหรัฐฯภายใต้ Bush ตัดสินใจเคลื่อนพลเข้าสู่แบกแดด ความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกใน NATO กับสหรัฐฯนั้นก็มิได้มีความแน่นแฟ้นเช่นเดิม ในทางตรงกันข้าม การบุกอิรักของสหรัฐฯในปี 2003 ส่งผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯและยุโรปตกอยู่ในสภาวะอันย่ำแย่มากที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของความสัมพันธ์ของทั้งสองภูมิภาค³⁸ นอกจากนี้การเปิดสมรภูมิรบในอิรักได้สะท้อนข้อเท็จจริงประการสำคัญที่ว่า สมาชิกใน NATO นั้นมิได้เป็นพันธมิตรที่สอดคล้องต้องกันเสมอไป กล่าวคือ แม้จะเป็นที่ประจักษ์ว่าสหรัฐฯเป็นชาติที่มีส่วนสำคัญต่อการดำรงอยู่ของ NATO ในยุคหลังสงครามเย็นในฐานะผู้แบกรับต้นทุน ทั้งในมิติของกิจการพลเรือน กิจการทางทหาร และโครงการพัฒนาเพื่อเสริมขีดความสามารถทางความมั่นคงของ NATO (NATO Security Investment Programme) แต่การตัดสินใจเปิดสมรภูมิรบในอิรักของสหรัฐฯ ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่ออนาคตที่ไม่มั่นคงของ NATO อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ยิ่งไปกว่านั้นการแนวรบในอิรักส่งผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังพิจารณาได้จากรอยร้าวทางความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และฝรั่งเศส³⁹ ภายใต้ประธานาธิบดี Jacques Chirac ซึ่งกล่าวประณามการเข้าสู่สงครามของสหรัฐฯโดยปราศจากความเห็นชอบของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติว่าสงครามดังกล่าวจะนำไปสู่การนองเลือด ตลอดจนนำมาซึ่งความแตกแยกภายในสหภาพยุโรปในท้ายที่สุด⁴⁰

³⁸ Regina Karp, 'Transatlantic Relations after 9/11 and Iraq: Continuities and Discontinuities', In Heinz Gartner and Ian M Cuthbertson, eds., *European security and transatlantic relations after 9/11 and the Iraq war* (New York: 2005), p. 104.

³⁹ ฝรั่งเศสภายใต้ประธานาธิบดี Charles de Gaulle ตัดสินใจถอนตัวจากการเป็นสมาชิก NATO ในปี 1966 โดยให้เหตุผลว่าเป็นการประทุ้งบทบาทและอิทธิพลของสหรัฐฯใน NATO

⁴⁰ Jolyon Howorth, 'France: Defender of International Legitimacy', In

เหตุพิวโรปได้เงาพญาอินทรี: นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

กล่าวโดยสรุปแล้ว สหรัฐฯเป็นชาติที่มีบทบาทและอำนาจนำใน NATO โดยเป็นทั้งชาติที่มีส่วนสำคัญต่อการสถาปนา NATO เพื่อค้ำประกันความมั่นคงปลอดภัยให้กับยุโรป อย่างไรก็ตาม เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง สหรัฐฯก็ยังมิได้พิจารณาว่า NATO หมดความสำคัญ ในทางตรงกันข้าม สหรัฐฯยังพิจารณาว่า นาโตเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ควรดำรงอยู่ต่อไปเพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ควบคู่กันไปกับเป็นกลไกหนึ่งของการรักษาสถานะของการเป็นเจ้าของสหรัฐฯในการเมืองระหว่างประเทศ ภายหลัง โดยภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 NATO ภายใต้อิทธิพลสนับสนุนของสหรัฐฯ ได้ตัดสินใจขานรับยุทธศาสตร์การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและมีบทบาทสำคัญในการกิจเพื่อสันติภาพ ตลอดจนการบูรณะฟื้นฟูอัฟกานิสถานและอิรักภายหลังจากสงคราม อย่างไรก็ตามการตัดสินใจเปิดสมรภูมิรบในอิรักกลับส่งผลกระทบโดยตรงต่อสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกระหว่างสหรัฐฯและยุโรปอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่กระนั้นสหรัฐฯก็ยังคงเป็นชาติที่มีบทบาทนำและใช้ประโยชน์จากการดำรงอยู่ของ NATO ในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ⁴¹ ภายใต้อิทธิพลและระเบียบระหว่างประเทศของการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย

Rick Fawn and Raymond Hinnebusch, (eds.), *The Iraq war: Causes and consequences*. (London : Lynne Rienner, 2006), p. 54.

⁴¹ Mohammed Moustafa Orfy, *NATO and the Middle East: The Geopolitical Context Post-9/11* (London: Routledge, 2011), p. 2.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ขจิต จิตตเสวี, องค์การระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: วิญญชน, 2552.

วัชรพล พุทธิรักษา. 'นีโอกรัมเซียน (Neo-Gramscianism): ข้อควรพิจารณาในฐานะ
ทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ'. วิชา.ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 (16 ธ.ค.2552-
31 ม.ค. 2553)

ภาษาอังกฤษ

Brown, Chris and Ainley, Kirsten. *Understanding International Relations*.
New York: Palgrave Macmillan, 2005.

Cohn, Theodore H. *Global Political Economy*. New York: Pearson
Education, 2008.

Collins, Brian J. *NATO A Guide to the Issues*. California: Praeger, 2011.

Cox, Robert. 'Gramsci, Hegemony and International Relations: An Essay in
Method', *Millennium* Vol.12 (2), 1983.

Gordon, Phillip H. 'NATO and the War on Terrorism a Changing Alliance'.
The Brookings Review, Vol. 20, No. 3, 2002.

Gramsci, Antonio. *Selections from the Prison Notebooks*. ed. and trans.
Hoare, Q and Nowell Smith, G. London: Lawrence and Wishart,
1971.

Hoehn, Andrew R. and Harting, Sarah. *Risking NATO Testing the Limits
of the Alliance in Afghanistan*. Santa Monica, CA: RAND
Corporation, 2010..

Howorth, Jolyon. 'France: Defender of International Legitimacy',
In Fawn, Rick and Hinnebusch, Raymond, eds. *The Iraq war:
Causes and consequences*. London : Lynne Rienner, 2006.

Kaplan, Lawrence S. *NATO Divided, NATO United: The Evolution of*

เหตุที่ยุโรปได้เงาพญานาค: นาโตและพลวัตรของสายสัมพันธ์ข้ามแอตแลนติกในยุคหลัง 9/11

- an Alliance. Connecticut: Praeger, 2004.
- Karp, Regina. 'Transatlantic Relations after 9/11 and Iraq: Continuities and Discontinuities', In Gartner, Heinz and Cuthbertson, Ian M, eds. **European security and transatlantic relations after 9/11 and the Iraq war**. New York: 2005.
- Lindley-French, Julian. **The North Atlantic Treaty Organization: the enduring alliance**. London: Routledge, 2007.
- Morton, Adam David. 'Social forces in the struggle over hegemony: neo-gramscian perspectives in international political economy'. **Rethinking Marxism**, Vol. 15, No. 2, 2003.
- NATO. What is Article 5?, [Online]. Available: <http://www.nato.int/terrorism/five.htm>
- Nye Jr, Joseph S. **The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone**. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Orfy, Mohammed Moustafa. **NATO and the Middle East: The Geopolitical Context Post-9/11**. London: Routhledge, 2011.
- Papacosma, S. Victor, Kay, Sean and Rubin, Mark R. **NATO After Fifty Years**. Wilmington, DE: Scholarly Resources, 2001.
- Robinson, William I. 'Gramsci and Globalisation: From Nation- State to Transnational Hegemony', In Bieler, Andreas and Morton, Adam David, eds. **Images of Gramsci: Connections and contentions in political theory and international relations**. +New York: Routledge, 2006.
- Scott, Len. 'International history 1900-90', in *Baylis, John, Smith, Steve and Owens Patricia*, eds., **The Globalization of World Politics**, 5th Edition. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- Snyder, Glenn H. **Alliance Politics**. Ithaca: Cornell University Press, 1997.
- Walt, Stephen M. **Origins of Alliances**. Ithaca: Cornell University Press, 1987.

Waltz, Kenneth. 'Structural Realism after the Cold War'. **International Security**, Vol. 25 (1), 2005.

_____. 'The Emerging Structure of International Politics', **International Security**, Vol.18 (2), 1993.

Williams, M.J. **The good war : NATO and the liberal conscience in Afghanistan**. New York: Palgrave Macmillan, 2011.

Yost, David Scott. **NATO transformed: The alliance's new roles in international security**. Washington, D.C: United States Institute of Peace Press, 1998.

* * * *